

Relatiebeëindiging als vast onderdeel van financieel advies

Praktische gids voor financieel adviseurs

De Scheidings
Deskundige

WOMEN
INC
●

Inhoud

Waarom relatiebeëindiging jouw aandacht vraagt	4
De impact van financiële keuzes binnen relaties	
Jouw rol als financieel adviseur	7
Relatiebeëindiging in financieel advies	
DEEL 1 – HET ADVIESGESPREK	8
Voorafgaand aan het gesprek	9
Goed voorbereid het gesprek in	
Tijdens het gesprek	11
Financiële risico's bespreekbaar maken	
Na het gesprek	16
Van inzicht naar afspraken in het adviesrapport	
DEEL 2 – VAN GESPREK NAAR ADVIESRAPPORT	18
Waarom deze modelparagraaf	19
Waarom de huidige teksten niet volstaan	
Modelparagraaf Relatiebeëindiging	22
Een praktische basis voor het adviesrapport	
Bronnen en verdere informatie	29
Colofon	30

Waarom relatiebeëindiging jouw aandacht vraagt

De impact van financiële keuzes binnen relaties

“Bij het afsluiten van de hypotheek bespraken we alles met de adviseur: overlijden, arbeidsongeschiktheid, kinderen. Maar niet wat er zou gebeuren als we uit elkaar gingen. Achteraf vind ik dat zo gek. Had ik toen de financiële gevolgen gekend, dan had ik andere keuzes en afspraken gemaakt. Ik bleef met bijna niets achter en kon niet in het huis blijven met mijn dochter.”

Ervaringsverhaal uit onderzoek Het complete plaatje van WOMEN Inc. en De Scheidingsdeskundige

Juist wanneer een relatie eindigt, wordt duidelijk wie financieel het meest kwetsbaar is. De basis daarvoor is echter vaak al eerder gelegd door keuzes rondom werk, zorg, inkomen, vermogen en wonen.

Een keuze die binnen een relatie logisch en gezamenlijk voelt, kan later grote financiële gevolgen hebben. Bijvoorbeeld wanneer één partner minder betaald gaat werken om voor de kinderen te zorgen.

Casus: Een keuze voor nu, met grote gevolgen voor later

Tom en Sanne hebben een samenlevingscontract. Na de geboorte van hun eerste kind besluiten Tom en Sanne dat Sanne minder gaat werken om meer zorgtaken op zich te nemen. Financieel is dit mogelijk: Tom heeft een hoger inkomen dan Sanne en ze kunnen de maandelijkse lasten vanuit het gezamenlijke inkomen dragen.

Voor Sanne voelt deze keuze logisch. Zij draagt meer zorg voor het gezin en Tom kan zich daardoor richten op zijn baan en het genereren van inkomen.

Een aantal jaar later eindigt de relatie. Dan blijkt dat de keuzes uit het verleden grote financiële gevolgen hebben. Sanne heeft minder inkomen gehad, minder doorgroeimogelijkheden, minder pensioen opgebouwd en minder mogelijkheden gehad om eigen vermogen op te bouwen.

De keuze die tijdens de relatie als gezamenlijk voelde, kan ertoe leiden dat een van de partners in een financieel kwetsbare positie komt.

Wat had eerder besproken kunnen worden?

- ✓ Wat betekent minder werken voor inkomen, pensioen en financiële zelfstandigheid?
- ✓ Hoe verdelen partners de gevolgen van keuzes rondom werk en zorg?
- ✓ Welke afspraken passen bij de manier waarop partners hun leven samen inrichten?

De cijfers

Veel stellen maken financiële keuzes binnen hun relatie, maar staan niet altijd stil bij de gevolgen als hun situatie verandert.

4 op de 10 stellen heeft geen afspraken gemaakt over geldzaken.¹

1 op de 3 Nederlanders is niet goed op de hoogte van de financiële gevolgen van een relatiebreuk.²

13% van de klanten is volledig geïnformeerd over de risico's van relatiebeëindiging in het hypotheekgesprek.³

71% van de vrouwen en 58% van de mannen vindt het belangrijk om financiële afspraken te maken voor het geval de relatie eindigt.⁴

¹ Nibud. (2019). Onderzoek naar financiële afspraken binnen relaties.

² De Hypotheker. (2023). Eén op de drie gescheiden Nederlanders was onbekend met financiële gevolgen van relatiebreuk.

³ MUNT Hypotheken & NHG. (2025). De liefde is over, hoe zit het met de hypotheek?

⁴ Motivaction in opdracht van WOMEN Inc. (2026). Het complete plaatje. Relatiebeëindiging als vast onderdeel van financieel advies.

Jouw rol als financieel adviseur

Relatiebeëindiging in financieel advies

Werk je als financieel adviseur en komt het onderwerp relatiebeëindiging nog niet vanzelfsprekend en volledig aan bod in je adviesgesprekken? Dan ben je niet de enige.

Ruim 1 op de 4 samenwonenden gaat binnen 10 jaar uit elkaar (CBS, 2025). De financiële gevolgen hiervan kunnen groot zijn. Uit onderzoek van WOMEN Inc. en De Scheidingsdeskundige blijkt dat veel financieel adviseurs het belangrijk vinden om de financiële gevolgen van relatiebeëindiging te bespreken, maar dat dit in de praktijk nog lang niet altijd gebeurt. Vaak omdat wordt aangenomen dat klanten er niet op zitten te wachten of dat het als uitdagend wordt ervaren om het gesprek over dit onderwerp te beginnen. Waar andere risico's, zoals overlijden, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid, al langer een vaste plek hebben binnen financieel advies, kreeg relatiebeëindiging tot nu toe vaak minder aandacht.

Sinds de herziene Leidraad Hypotheekadvisering van de AFM (2026) is relatiebeëindiging bovendien expliciet opgenomen als één van de life events waarmee de adviseur rekening moet houden in het adviestraject.

Juist jij kunt als financieel adviseur daarom het verschil maken. Je bent vaak de eerste professional die belangrijke financiële risico's binnen een relatie bespreekt. De verdeling van werk en zorgtaken, verschillen in inkomen en keuzes rondom vermogensopbouw kunnen ervoor zorgen dat één van de partners financieel kwetsbaar is wanneer een relatie eindigt. Door stil te staan bij de gevolgen, help je klanten bewuste keuzes te maken en de financiële positie van beide partners te beschermen, met extra aandacht voor de partner die financieel het meest kwetsbaar is.

Uit het onderzoek van WOMEN Inc. en de Scheidingsdeskundige blijkt dat adviseurs behoefte hebben aan praktische handvatten om het adviesgesprek te voeren en de uitkomsten vast te leggen in het adviesrapport. Daarom bestaat deze gids uit twee onderdelen: praktische hulpmiddelen voor het gesprek met klanten en een modelparagraaf die als basis kan dienen voor het adviesrapport.

Zo maak je het 'wat als'-scenario een vanzelfsprekend onderdeel van het complete financiële plaatje.

Financiële gevolgen zijn niet voor iedereen gelijk

Niet iedere partner staat er financieel hetzelfde voor binnen een relatie. Verschillen in inkomen, werk, zorgtaken, pensioenopbouw en vermogen ontstaan vaak geleidelijk en zijn niet altijd zichtbaar zolang de relatie goed gaat.

In veel relaties besteden vrouwen meer tijd aan onbetaalde zorgtaken en minder tijd aan betaald werk dan mannen. Zolang de relatie goed gaat, is dat meestal geen probleem. Bij een relatiebeëindiging kunnen deze verschillen echter grote gevolgen hebben.

Onderzoek laat zien hoe groot deze verschillen kunnen zijn:

40% van de vrouwen in Nederland is financieel afhankelijk van een partner of de overheid.⁵

35% minder inkomen Vrouwen verdienen gemiddeld zes jaar na de geboorte van hun eerste kind 35% minder dan daarvoor. Bij mannen blijft het inkomen vrijwel gelijk (de zogenoemde 'babyboete').⁶

24% minder koopkracht Vrouwen verliezen gemiddeld 24% aan koopkracht na een scheiding, terwijl er bij mannen nauwelijks iets verandert.⁷

40% minder pensioen Vrouwen bouwen gemiddeld 40% minder pensioen op dan mannen.⁸

Deze verschillen ontstaan vaak geleidelijk en blijven binnen relaties lang onbesproken. Daardoor zijn veel stellen zich onvoldoende bewust van de financiële gevolgen van de keuzes die zij samen maken. Juist daarom is het belangrijk om bij financieel advies het risico op relatiebeëindiging te bespreken.

⁵ CBS. (2024). Emancipatiemonitor 2024

⁶ CBS. (2024). Emancipatiemonitor 2024

⁷ CBS. (2024). Emancipatiemonitor 2024

⁸ Netspar. (2024). Let op de pensioenkloof: genderongelijkheid en de kracht van slim beleid.

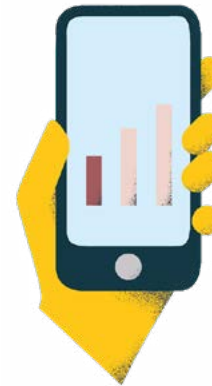
DEEL 1

HET ADVIESGESPREK

In deel 1 van de praktische gids vind je praktische hulpmiddelen om te gebruiken voor, tijdens en na het adviesgesprek.

Voorafgaand aan het gesprek

Goede voorbereid het gesprek in

Een gesprek over relatiebeëindiging begint niet pas op het moment dat je met jouw klanten aan 'tafel' zit. Door klanten vooraf al aan het denken te zetten en het gesprek goed voor te bereiden, wordt het onderwerp toegankelijker en ontstaat ruimte voor een gelijkwaardig gesprek.

Veel klanten hebben niet eerder stilgestaan bij de financiële gevolgen van veranderingen binnen hun relatie. Door het onderwerp voorafgaand aan het gesprek te introduceren, help je klanten om kritisch naar hun huidige situatie te kijken, en mogelijke veranderingen in de toekomst.

Mini-vragenlijst voor klanten

Deze drie vragen kun je voorafgaand aan het adviesgesprek met klanten delen. Ze helpen klanten om alvast na te denken over de verdeling van werk, zorg en financiën binnen hun relatie.

Door deze onderwerpen vooraf onder de aandacht te brengen, wordt het gesprek tijdens het adviestraject concreter. Dit helpt jou als adviseur om inzicht te krijgen in de situatie van jouw klant en mogelijke financiële kwetsbaarheden te signaleren.

Drie vragen om vooraf met klanten te delen:

1. Hoe verdelen jullie op dit moment werk en zorgtaken?
2. Welke financiële zaken zien jullie als gezamenlijk en welke als persoonlijk?
Denk aan inkomen, vermogen en pensioen.
3. Zijn jullie financiële afspraken, in jullie ogen, passend bij de manier waarop jullie werk, zorg en inkomen hebben verdeeld?

Bereid het gesprek goed voor

Een goede voorbereiding helpt om het gesprek gelijkwaardig en concreet te voeren.

Zorg daarom dat:

✓ beide partners aanwezig zijn bij het gesprek

✓ relevante financiële documenten vooraf worden opgevraagd (zoals inkomen, vermogen, woning, pensioen en bestaande afspraken zoals een samenlevingscontract of huwelijkse voorwaarden)

✓ je beide partners actief betreft bij het gesprek en geen aannames maakt over wie binnen een relatie over financiën gaat

✓ je complexe financiële informatie begrijpelijk uitlegt en waar mogelijk gebruikmaakt van voorbeelden of visuele ondersteuning

Een financieel gesprek gaat niet alleen over cijfers, maar ook over keuzes, verwachtingen en de manier waarop partners hun leven samen hebben ingericht.

Wanneer breng je het onderwerp ter sprake?

Er zijn verschillende momenten waarop het logisch is stil te staan bij het risico op relatiebeëindiging:

- bij samenwonen of trouwen
- bij aankoop of verbouwing van een woning
- bij gezinsuitbreiding
- wanneer één partner minder gaat werken of meer zorgtaken op zich neemt
- bij veranderingen in inkomen of ondernemerschap
- bij pensioen- en vermogensplanning
- bij bespreking overlijdensscenario

Door het onderwerp te koppelen aan keuzes die klanten toch al maken, voelt het minder als een gesprek over “wat er mis kan gaan” en meer als onderdeel van goed financieel advies.

Tijdens het gesprek

Financiële risico's bespreekbaar maken

Het bespreken van relatiebeëindiging kan spannend voelen. Veel adviseurs vragen zich af of klanten hier wel op zitten te wachten, zeker wanneer zij samen aan tafel zitten voor een grote stap in hun relatie, zoals het kopen van een woning of het starten van een gezin.

Toch blijkt in de praktijk dat klanten het gesprek over relatiebeëindiging waarderen wanneer het op een natuurlijke en professionele manier wordt gevoerd. Door ook stil te staan bij de gevolgen van een mogelijke relatiebeëindiging, krijgen klanten meer inzicht in de financiële impact van hun situatie en de keuzes die zij maken.

Net zoals je bespreekt wat er gebeurt bij arbeidsongeschiktheid of overlijden, hoort ook de mogelijkheid dat een relatie eindigt bij een compleet financieel advies.

Veel financiële keuzes worden binnen een relatie gemaakt vanuit vertrouwen en gezamenlijke plannen. Dat is logisch. Tegelijkertijd kunnen deze keuzes grote gevolgen hebben als de situatie verandert.

Als financieel adviseur help je klanten daarom niet alleen met de financiële situatie van vandaag, maar ook met de vraag: zijn onze keuzes ook passend als onze situatie in de toekomst verandert?

Het doel van het gesprek

Het doel is om samen inzicht te krijgen in de financiële positie van beide partners, de gevolgen van gemaakte keuzes en mogelijke aandachtspunten voor de toekomst:

- welke financiële keuzes partners samen maken;
- hoe inkomen, werk, zorg, vermogen en pensioen verdeeld zijn;
- welke gevolgen deze keuzes kunnen hebben voor beide partners;
- of de huidige afspraken passen bij hun wensen en toekomstplannen.

Juist door ook vooruit te kijken naar de financiële positie van beide partners, help je klanten om keuzes te maken die ook op langere termijn passend zijn.

Het gesprek openen

De manier waarop je het onderwerp introduceert, bepaalt vaak hoe klanten het ervaren. Begin daarom niet direct met “wat gebeurt er als jullie uit elkaar gaan”, maar bouw het gesprek rustig op.

Begin bij een scenario dat klanten herkennen

Overlijden of arbeidsongeschiktheid zijn onderwerpen die al een vast onderdeel zijn van het advies. Gebruik dit als brug naar het onderwerp relatiebeëindiging.

Voorbeelden:

“Mag ik beginnen met een scenario dat we standaard bespreken bij financiële keuzes? Wat gebeurt er financieel als één van jullie iets overkomt?”

“Hoe zouden jullie financieel omgaan met een situatie waarin één van jullie langdurig niet meer kan werken?”

Maak daarna de verbinding naar relatiebeëindiging

“Als we kijken naar verschillende situaties waarin jullie leven kan veranderen: hebben jullie ook nagedacht over wat er financieel gebeurt als jullie relatie ooit eindigt?”

“Ik bespreek dit niet omdat ik verwacht dat dit gebeurt, maar omdat goede financiële afspraken ook bedoeld zijn voor onverwachte situaties.”

Houd het feitelijk en normaal

Een relatiebeëindiging is geen voorspelling of oordeel over de relatie. Het is een financieel scenario dat, net als andere risico's, aandacht verdient.

“Het gaat niet over vertrouwen of over de vraag of jullie relatie sterk genoeg is. Het gaat erom dat jullie nu, op een goed moment, duidelijke afspraken maken.”

“Als je afspraken maakt wanneer alles goed gaat, voorkom je vaak onduidelijkheid op een moment dat emoties een grotere rol spelen.”

Kernvragen voor het gesprek

Gebruik open vragen om inzicht te krijgen in de situatie, verwachtingen en mogelijke risico's.

Werk, zorg en inkomen

- Hoe verdelen jullie op dit moment werk en zorgtaken?
- Is deze verdeling bewust gekozen?
- Wat betekent deze verdeling in jullie ogen voor inkomen, pensioen en financiële zelfstandigheid?
- Hoe kijken jullie aan tegen de verdeling van inkomen en kosten binnen jullie relatie?

Wonen en vermogen

- Hoe is de inbreng in de woning verdeeld?
- Welke verwachtingen hebben jullie over de woning als jullie situatie verandert?
- Zijn er afspraken over spaargeld, investeringen of verbouwingen?
- Hoe willen jullie omgaan met vermogen dat één van jullie heeft ingebracht?

Pensioen en toekomst

- Hebben jullie inzicht in elkaars pensioenopbouw?
- Wat betekent de huidige verdeling van werk en zorg voor jullie toekomstige financiële positie?
- In hoeverre vinden jullie het redelijk dat pensioenopbouw tijdens de relatie wordt verdeeld bij een relatiebeëindiging?

Toekomstscenario's

- Wat zou er financieel veranderen als jullie uit elkaar zouden gaan?
- Zouden jullie het logisch vinden dat jullie vermogen, pensioen en inkomen worden verdeeld als jullie uit elkaar zouden gaan?
- Wanneer zouden jullie onderlinge financiële afspraken aangepast moeten worden?

Maak financiële gevolgen zichtbaar

Veel klanten begrijpen financiële risico's beter wanneer ze deze concreet zien. Gebruik daarom voorbeelden en berekeningen om inzicht te geven.

Bespreek bijvoorbeeld:

Minder werken voor zorgtaken

- minder inkomen nu
- minder mogelijkheden om door te groeien in werk en inkomen
- minder pensioenopbouw later
- minder mogelijkheden om vermogen op te bouwen

Ongelijke financiële inbreng

- wie investeert welk vermogen?
- welke verwachtingen zijn er bij een mogelijke relatiebeëindiging over vermogen dat geïnvesteerd is of verdeling van de hypotheek?

Gezamenlijke woning

- kan ieder de woonlasten zelfstandig dragen?
- wat betekent verkoop of overname van de woning?

Het doel is niet om alle scenario's uit te rekenen, maar om klanten bewust te maken van de keuzes die zij maken.

Herken signalen van financiële kwetsbaarheid

Let tijdens het gesprek op situaties waarin extra aandacht nodig kan zijn:

- ☐ één partner heeft structureel minder inkomen
- ☐ één partner werkt minder of niet vanwege zorgtaken
- ☐ één partner beheert alle financiën
- ☐ vermogen of schulden zijn ongelijk verdeeld
- ☐ afspraken zijn niet vastgelegd
- ☐ één partner heeft weinig inzicht in de financiële situatie

Een belangrijke vraag hierbij is niet alleen: *“Wat hebben jullie geregeld?”* maar ook: *“Begrijpen jullie allebei welke financiële keuzes jullie maken en wat daarvan de gevolgen kunnen zijn?”*. Vraag bij twijfel aan klanten om in hun eigen woorden uit te leggen hoe het nu geregeld is.

Na het gesprek

Van inzicht naar afspraken in het adviesrapport

Een goed gesprek over de financiële gevolgen van een mogelijke relatiebeëindiging levert inzicht op. De volgende stap is om deze inzichten te vertalen naar passend advies. In het verlengde daarvan kunnen stellen afspraken maken over hoe zij zaken geregeld willen hebben.

Door aandachtspunten uit het gesprek vast te leggen in het adviesrapport ligt er een basis voor het maken van goede afspraken. Dit draagt bij aan het financiële bewustzijn van beide partners.

Leg belangrijke aandachtspunten vast

Bespreek en leg vast:

- welke keuzes zijn gemaakt rondom inkomen, werk, zorg, vermogen en wonen;
- welke aandachtspunten of risico's dit met zich meebrengt;
- welke (financiële) afspraken partners willen maken;
- welke acties eventueel nog nodig zijn.

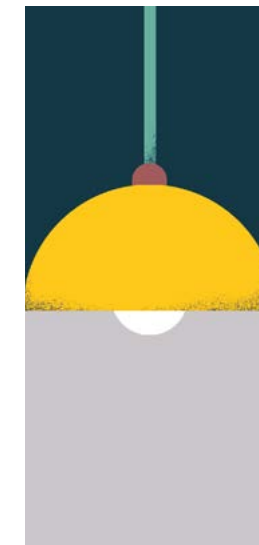
Een goede vastlegging helpt niet alleen klanten, maar maakt ook zichtbaar dat deze onderwerpen onderdeel zijn geweest van het financieel advies.

Wanneer verwijst je door?

Sommige situaties vragen om aanvullende expertise, bijvoorbeeld wanneer:

- juridische afspraken moeten worden opgesteld of aangepast;
- er complexe vermogensverhoudingen zijn;
- er vragen zijn over ondernemingsvermogen;
- partners specifieke afspraken willen vastleggen bij de notaris.

Door financiële aandachtspunten tijdig te signaleren en samen te werken met de juiste experts, help je klanten om goed voorbereid keuzes te maken.

DEEL 2

VAN GESPREK NAAR ADVIESRAPPORT

In deel 2 van de praktische gids vind je informatie om te gebruiken tijdens het opstellen van het adviesrapport. De Scheidingsdeskundige heeft hiervoor een modelparagraaf opgesteld.

Waarom deze modelparagraaf?

Met de herziene Leidraad Hypotheekadvisering (AFM, april 2026) is relatiebeëindiging voor het eerst expliciet opgenomen als onderdeel van de life events die de adviseur in het adviestraject dient te bespreken. De AFM verwacht dat de adviseur zich bij de inventarisatie een beeld vormt van de relatievorm en de onderlinge afspraken van partners, dat die de scenario's bij relatiebeëindiging bespreekt, wijst op de risico's, waar relevant klantspecifiek, en dat die deze financiële risico's vastlegt. Daarmee is de vraag niet langer óf de adviseur aandacht besteedt aan relatiebeëindiging, maar h^oe die dat op een deskundige en aantoonbare wijze doet.

Waarom de huidige standaardteksten niet volstaan

In de markt gaan inmiddels standaardteksten over 'einde relatie' voor het adviesrapport rond. Deze teksten beperken zich vrijwel steeds tot één aspect: de vraag of één van beide partners de woning en hypotheek op eigen inkomen kan overnemen, met het advies om bij een scheiding of relatiebeëindiging tijdig contact op te nemen met de hypotheekadviseur. Woningbehoud is een relevant onderdeel, maar slechts één van de facetten van het risico van relatiebeëindiging. De grootste financiële problemen bij relatiebeëindiging ontstaan in de praktijk juist op de terreinen die in deze teksten onbenoemd blijven:

- financiële afhankelijkheid als gevolg van de rolverdeling binnen het gezin (inkomen, vermogensopbouw, pensioen en levensonderhoud);
- het vermengen van geld en de vraag of er vergoedingsrechten ontstaan;
- het gezamenlijk aangaan van schulden en de interne draagplicht daarvan;

Bovendien mist in de huidige teksten de koppeling naar handelingsperspectief: welke afspraken kunnen partners nú maken, bijvoorbeeld in een samenlevingsovereenkomst, huwelijkse voorwaarden, overeenkomst inzake een vergoedingsrecht of een draagplichtovereenkomst, om problemen bij een eventuele relatiebeëindiging te voorkomen? Een adviesrapport dat deze risico's onbesproken laat en geen handvatten biedt schiet tekort.

De modelparagraaf raakt alle relevante onderdelen van het risico van relatiebeëindiging. Door deze paragraaf op te nemen in het adviesrapport voldoet de adviseur niet alleen aan de verwachtingen uit de herziene AFM-leidraad, maar levert die vooral een bijdrage aan de financiële weerbaarheid van diens klanten, in het bijzonder van de minstverdienende partner, die bij een relatiebreuk structureel het meest kwetsbaar is.

Gebruiksaanwijzing

- De modelparagraaf in deel 2 is bedoeld als hoofdstuk of paragraaf in het adviesrapport. Neem de paragraaf integraal op en maak deze klantspecifiek.
- Velden met een @ zijn invulvelden. Via 'zoeken en vervangen' kun je @voornaam partner 1 en @voornaam partner 2 eenvoudig vervangen door de voornamen van jouw klanten. In deze paragraaf is partner 1 de meestverdienende partner en partner 2 de partner die minder inkomen geniet, maar veelal meer onbetaald werk, zoals zorg voor de kinderen en huishouding, verricht.
- Teksten in blauw en cursief zijn instructies en opties voor jou als adviseur. Verwijder deze vóór het uitbrengen van het rapport. Kies bij optieblokken de variant die past bij de relatievorm en situatie van jouw klanten en verwijder de overige varianten.
- De paragraaf informeert en signaleert; hij vervangt geen juridisch of fiscaal maatwerkadvies. Voor het daadwerkelijk vastleggen van afspraken (samenlevingsovereenkomst, huwelijkse voorwaarden, overeenkomst inzake vergoedingsrechten, draagplichtovereenkomst) verwijs je jouw klanten door naar een notaris, of geef je zelf verdiepend Financieel Relatieadvies. Daarvoor kun je de Toolkit Financieel Relatieadvies van De Scheidingsdeskundige gebruiken.
- Deze paragraaf mag vrij worden gebruikt en verwerkt in adviesrapporten en adviessoftware, met behoud van de bronvermelding onderaan de paragraaf.

Disclaimer

Deze modelparagraaf biedt een solide basis om het risico van relatiebeëindiging een volwaardige plek te geven in het adviesrapport. Tegelijkertijd past bescheidenheid: relatiebeëindiging is een complex risico dat zich op het snijvlak van financieel, juridisch en fiscaal terrein afspeelt en dat in vrijwel iedere klantsituatie anders uitpakt. De modelparagraaf levert bouwstenen, geen kant-en-klaar advies. De opsomming van onderwerpen en aandachtspunten is niet uitputtend; de persoonlijke situatie van de klant kan aanleiding geven tot aanvullende of afwijkende onderwerpen, zoals ondernemerschap, inkomen uit vermogen, een eerdere scheiding, internationale aspecten of samengestelde gezinnen.

Het blijft de eigen professionele verantwoordelijkheid van de adviseur om de paragraaf klantspecifiek te maken, de juistheid en actualiteit van de gekozen teksten in de betreffende situatie te beoordelen en waar nodig een deskundige, zoals een notaris, fiscalist of scheidingsdeskundige, in te schakelen.

Aan het gebruik van deze modelparagraaf kunnen geen rechten worden ontleend. De Scheidingsdeskundige en WOMEN Inc. aanvaarden geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van het gebruik van (onderdelen van) deze modelparagraaf in individuele adviestrajecten.

Verantwoording bronnen

Deze modelparagraaf is gebaseerd op: de 'Leidraad Hypotheekadvisering: Relatiebeëindiging' van De Scheidingsdeskundige; de Toolkit Financieel Relatieadvies van De Scheidingsdeskundige; de herziene Leidraad Hypotheekadvisering van de AFM (april 2026), hoofdstuk Life events – Relatiebeëindiging; en het onderzoeksrapport 'Het complete plaatje – Relatiebeëindiging als vast onderdeel van financieel advies' (WOMEN Inc. en De Scheidingsdeskundige, 2026).

Modelparagraaf voor het adviesrapport

Een praktische basis voor het adviesrapport

Onderstaande paragraaf neem je op in het adviesrapport, bijvoorbeeld binnen het hoofdstuk 'Life events' of als zelfstandig hoofdstuk. Vervang de @-velden, kies per onderdeel de juiste opties en verwijder alle blauwe instructieteksten.

Relatiebeëindiging

Waarom bespreken wij dit onderwerp met jullie?

Niemand koopt een woning met het idee ooit uit elkaar te gaan. Toch gaat 1 op de 4 samenwonenden binnen 10 jaar uit elkaar. Daarmee is de kans op een relatiebeëindiging groter dan de kans op overlijden of arbeidsongeschiktheid vóór de pensioendatum. Een relatiebeëindiging is, naast alle emoties, financieel gezien één van de meest ingrijpende gebeurtenissen in een leven. Daarom hoort dit onderwerp bij een volledig en zorgvuldig financieel advies.

Belangrijk om te weten: het risico van relatiebeëindiging is niet verzekeraar. Er bestaat geen product dat de financiële gevolgen van een scheiding afdekt. Wat jullie wél kunnen doen, is nú, terwijl de relatie goed is, heldere afspraken maken. Goede afspraken maken de relatie niet zwakker maar juist sterker. Jullie weten hierdoor allebei waar je aan toe bent. En mocht het ooit toch misgaan, dan verloopt de afwikkeling evenwichtiger en hoogstwaarschijnlijk met minder conflicten en kosten.

In deze paragraaf zetten wij op een rij: (1) wat jullie relatievorm juridisch betekent, (2) of één van jullie bij een scheiding in de woning zou kunnen blijven wonen, (3) welke financiële afhankelijkheid er binnen jullie relatie bestaat of ontstaat, (4) wat er gebeurt als jullie geld vermengen, en (5) wie welk deel van gezamenlijke schulden moet dragen. Wij sluiten af met onze aanbevelingen.

1. Jullie relatievorm en wat die juridisch betekent

Kies hieronder de optie die van toepassing is en verwijder de overige opties. Vul de opsomming aan of pas deze aan op basis van de feitelijke situatie en de inhoud van een eventueel contract.

Optie 1 – Ongehuwd samenwonend zonder samenlevingsovereenkomst

Jullie wonen samen en zijn niet gehuwd en geen geregistreerd partnerschap

aangegaan. Jullie hebben ook geen samenlevingsovereenkomst. Dat betekent dat jullie juridisch gezien twee individuen zijn met strikt gescheiden inkomens en vermogens. Concreet:

- Er bestaat geen wettelijke verplichting om elkaar te verzorgen of bij te dragen in de kosten van de huishouding, ook niet na een relatiebeëindiging (geen partneralimentatie).
- Besparingen en vermogensopbouw blijven bij degene die het inkomen verdient. De partner die (meer) onbetaald werk verricht voor kinderen en huishouden bouwt zelf niets op en is wettelijk onbeschermd.
- Pensioen wordt niet wettelijk verevend: ieder houdt het eigen pensioen. Bij investeringen vanuit privévermogen in bijvoorbeeld de gezamenlijke woning is onzeker of daar een vergoedingsrecht tegenover staat
- Over gezamenlijk aangegane schulden kan bij een scheiding discussie ontstaan over wie welk deel van de schuld moet terugbetalen.

Optie 2 – Ongehuwd samenwonend mét samenlevingsovereenkomst

Jullie hebben op @datum een samenlevingsovereenkomst gesloten. Daarin is – kort samengevat – het volgende geregeld: @korte samenvatting kernafspraken. Let op: de ervaring leert dat samenlevingsovereenkomsten vaak standaardbepalingen bevatten die niet aansluiten bij de werkelijke situatie of verwachtingen, bijvoorbeeld over aflossingen op de hypotheek en vergoedingsrechten. Verderop in deze paragraaf gaan wij daarop in. Ook regelt een samenlevingsovereenkomst doorgaans niet: pensioenverevening, vermogensdeling en een inkomensvoorziening na relatiebeëindiging.

Optie 3 – Gehuwd of geregistreerd partnerschap (beperkte gemeenschap of gemeenschap van goederen)

Jullie zijn @gehuwd op @datum @geregistreerd partnerschap aangegaan op @datum zonder voorwaarden. De wet biedt jullie een zekere bescherming: er bestaat tussen jullie een (beperkte) gemeenschap van goederen, pensioenen die tijdens het huwelijk zijn opgebouwd worden bij een scheiding in beginsel verevend en er geldt een wettelijke alimentatieregeling. Let op: vermogen dat vóór het huwelijk al van één van jullie was, en schenkingen of erfenissen, vallen sinds 2018 in beginsel buiten de gemeenschap. Juist hierdoor kunnen bij vermenging van geld vergoedingsrechten ontstaan (zie onderdeel 4).

Optie 4 – Gehuwd of geregistreerd partnerschap onder huwelijkse voorwaarden

Jullie zijn gehuwd/geregistreerd partners onder huwelijkse voorwaarden, opgesteld op @datum. Daarin is – kort samengevat – het volgende geregeld: @korte samenvatting. Ook bij huwelijkse voorwaarden geldt: standaardbepalingen leiden in de praktijk regelmatig tot uitkomsten die partijen niet hadden verwacht. Het is verstandig de voorwaarden periodiek en bij grote financiële beslissingen, zoals deze, tegen het licht te houden.

2. Kan één van jullie bij een scheiding in de woning blijven wonen?

Jullie gaan deze hypotheek samen aan; beide inkomens zijn nodig om de financiering rond te krijgen. Bij een relatiebeëindiging is de vraag of één van jullie de woning en de hypotheek alleen kan overnemen. Onderstaande tabel geeft een indicatie van wat ieder van jullie op dit moment individueel zou kunnen lenen:

	@voornaam partner 1	@voornaam partner 2
Toetsinkomen	€ @	€ @
Maximale hypotheek individueel (indicatie)	€ @	€ @
Gezamenlijke hypotheek nu	€ @	
Aandeel in de schuld (draagplicht)	€ @	€ @

Of overname van de woning te zijner tijd daadwerkelijk mogelijk is, hangt af van factoren die nu onzeker zijn: de waardeontwikkeling van de woning, de hypotheekrente en resterende rentevastperiode op dat moment, de acceptatienormen van geldverstrekkers en jullie inkomens op dat moment. Deze berekening biedt dus geen garantie, maar maakt wél zichtbaar dat het verschil tussen wat jullie samen en ieder afzonderlijk kunnen lenen groot is. Houd er rekening mee dat als geen van beiden de woning kan overnemen, verkoop de enige uitkomst is. Dat kan impactvolle gevolgen hebben gezien de krappe woningmarkt.

Neem hier waar relevant een klantspecifieke doorrekening op, bijvoorbeeld op basis van het huidige inkomen van de minstverdienende partner. Benoem expliciet indien overname voor één of beide partners op dit moment niet haalbaar zou zijn.

3. Financiële afhankelijkheid binnen jullie relatie

In vrijwel iedere relatie ontstaat in de loop van de tijd financiële afhankelijkheid. Die hangt samen met de rolverdeling: wie werkt hoeveel, wie zorgt voor eventuele kinderen en het huishouden? Financiële afhankelijkheid is meestal geen probleem zolang de relatie duurt, maar kan bij een relatiebreuk tot grote en langdurige problemen leiden. Dat raakt vooral de minstverdienende partner. Wij onderscheiden vier aspecten:

a) Past deze lening bij ieder van jullie afzonderlijk?

Jullie kopen de woning in de verhouding @50/50 en zijn beiden hoofdelijk

aansprakelijk voor de gehele lening. In jullie onderlinge verhouding is ieder in beginsel draagplichtig voor @de helft van de schuld. Voor @voornaam partner 2 betekent dit een schuldaandeel van € @bedrag bij een inkomen van € @bedrag. Zou @voornaam partner 2 zich individueel met deze verhouding tussen inkomen en schuld bij een adviseur melden, dan zou dat als forse overkreditering worden beoordeeld. Dit is geen reden om de financiering niet aan te gaan, maar wel om je hiervan bewust te zijn en hierover afspraken te maken, bijvoorbeeld over de verdeling van een eventuele restschuld naar rato van inkomen.

b) Vermogensopbouw.

Door het verschil in inkomen zal @voornaam partner 1 tijdens de relatie (meer) vermogen kunnen opbouwen dan @voornaam partner 2, terwijl @voornaam partner 2 door onbetaald werk juist bijdraagt aan het gezin. @Bij jullie relatievorm blijft dit vermogen bij degene die het opbouwt. Afspraken over het delen van inkomen of besparingen kunnen deze onevenwichtigheid opheffen.

c) Pensioen.

Kies: samenwoners of gehuwden.

@Samenwoners: voor jullie geldt geen wettelijke pensioenverevening. Ieder houdt bij een relatiebeëindiging het eigen pensioen. Gezien jullie rolverdeling kan dat betekenen dat @voornaam partner 2 een aanzienlijk pensioentekort opbouwt. Onderzoek of het passend is pensioenverdeling bij relatiebeëindiging overeen te komen en of @voornaam partner 2 als partner is aangemeld bij het pensioenfonds van @voornaam partner 1 (partnerpensioen). /

@Gehuwden: tijdens het huwelijk opgebouwd ouderdomspensioen wordt bij een scheiding in beginsel verevend.

Inkomen na een relatiebeëindiging.

Doordat @voornaam partner 2 minder werkt, is er minder geïnvesteerd in de eigen loopbaan en verdien capaciteit. @Bij jullie relatievorm bestaat geen wettelijk recht op partneralimentatie. Het kan reëel zijn af te spreken dat de ander na een relatiebeëindiging gedurende een bepaalde periode bijdraagt in het levensonderhoud, zodat de financieel afhankelijke partner de verdien capaciteit weer kan opbouwen. Ook dit is een afspraak die jullie nu al kunnen vastleggen.

4. Vermengen van geld: ontstaan er vergoedingsrechten?

Tijdens een relatie vermengen partners vrijwel altijd geld: bij de aankoop van de woning (ongelijke eigen inbreng), een verbouwing, extra aflossingen, de maandelijkse aflossing als onderdeel van de annuïteit of grotere consumptieve uitgaven. Bij een relatiebeëindiging ontstaat dan al snel discussie: krijgt degene

die meer heeft ingebracht dat terug, en zo ja: het nominale bedrag of een deel van de waardestijging? Dit soort discussies leidt in de praktijk tot veel, lange en kostbare, juridische procedures, omdat de uitkomst zonder afspraken zeer onzeker is.

Kies en vul aan: benoem de concrete vermogensverschuivingen in deze casus, zoals ongelijke inbreng eigen middelen bij aankoop, een schenking met uitsluitingsclausule, of het verschil in wie de annuïteit betaalt.

In jullie situatie speelt concreet: @voornaam partner 1 brengt € @bedrag eigen middelen in / @de maandelijkse annuïteit wordt overwegend betaald door @voornaam partner 1. De hypotheekrente behoort tot de kosten van de huishouding en wordt in principe naar rato van inkomen gedragen; de aflossingen zijn dat níet en komen in beginsel voor gelijke delen voor jullie beider rekening. Zonder afspraken bouwt @voornaam partner 1 hierdoor mogelijk ongemerkt een vordering op @voornaam partner 2 op, of juist niet, afhankelijk van jullie samenlevingsvorm en eventuele aanvullende afspraken. Ons advies: leg vóóraf vast wat jullie over en weer verwachten, of er een vergoedingsrecht bestaat, voor welk bedrag (nominaal of met waardeontwikkeling van de woning) en hoe met toekomstige investeringen wordt omgegaan. Zulke afspraken gaan vóór op de wettelijke regeling en vereisen géén notariële akte, zolang jullie niet gehuwd zijn; wij kunnen jullie hierbij begeleiden.

5. Gezamenlijke schulden: wie moet wat dragen?

Jullie gaan de hypotheekschuld samen aan. Daarbij is het onderscheid van belang tussen aansprakelijkheid (de bank kan ieder van jullie voor het geheel aanspreken) en draagplicht (wie de schuld in jullie onderlinge verhouding uiteindelijk moet dragen). Als daarover niets is vastgelegd, moet bij een scheiding worden gereconstrueerd wat jullie, uitdrukkelijk of stilzwijgend, hebben bedoeld. Rechters beoordelen dat van geval tot geval; de uitkomsten van procedures hierover lopen sterk uiteen. Dat maakt de uitkomst onvoorspelbaar en procederen aantrekkelijk voor wie een afwijkend standpunt wil innemen. Door nu een overeenkomst over de interne draagplicht te maken en daarmee vast te leggen welk deel van de schuld ieder van jullie aangaat, sluiten jullie deze onzekerheid uit. Daarnaast heeft de verdeling van de schuld fiscale kanten: bij ongelijke inbreng of een hypotheekverleden (eigenwoningreserve, verstreken renteaftrekperiode, aflossingsstand) kan een verkeerde verdeling ertoe leiden dat een deel van de lening niet als eigenwoningsschuld kwalificeert en het recht op renteaftrek (deels) vervalst. Een draagplichtovereenkomst kan dit voorkomen.

Vul hier het klantspecifieke eigenwoningverleden in (eigenwoningreserve, aflossingsstand, resterende renteaftrekperiode per partner) en geef aan of een draagplichtovereenkomst is geadviseerd. Let op: zijn klanten gehuwd onder

huwelijkse voorwaarden, dan dienen afspraken over interne draagplicht op straffe van nietigheid in een notariële akte te worden opgenomen.

In jullie situatie: @beschrijving eigenwoningverleden en advies draagplichtovereenkomst.

6. Onze aanbevelingen

Op basis van het bovenstaande adviseren wij jullie het volgende:

Kies de relevante aanbevelingen, maak deze klantspecifiek en verwijder de overige.

- @Het opstellen/actualiseren van een samenlevingsovereenkomst / huwelijkse voorwaarden, met daarin in ieder geval afspraken over: de kosten van de huishouding (inclusief de vraag of aflossingen daartoe behoren), vergoedingsrechten bij ongelijke inbreng en investeringen, vermogensopbouw/sparen, pensioen en een eventuele inkomensvoorziening bij relatiebeëindiging.
- @Het sluiten van een overeenkomst over de interne draagplicht van de hypotheekschuld (draagplichtovereenkomst), mede met het oog op de fiscale gevolgen.
- @Het vastleggen van afspraken over de verdeling van een eventuele restschuld, bijvoorbeeld naar rato van het gemiddelde inkomen van de afgelopen drie jaar.
- @Het aanmelden van @voornaam partner 2 als partner bij het pensioenfonds van @voornaam partner 1 en het overeenkomen van pensioenverdeling bij relatiebeëindiging.
- @Het periodiek – en in ieder geval bij iedere grote financiële beslissing zoals een verbouwing, extra aflossing, schenking of erfenis – opnieuw bespreken en vastleggen van jullie afspraken.

Voor het juridisch vastleggen van deze afspraken verwijzen wij jullie naar @de notaris / bieden wij een verdiepend Financieel Relatieadvies aan. Wij bespreken graag met jullie welke route past.

7. Als jullie ervoor kiezen geen afspraken te maken

Het staat jullie uiteraard vrij om (nog) geen afspraken te maken. Wij wijzen jullie er in dat geval nadrukkelijk op dat een relatiebeëindiging grote negatieve financiële impact kan hebben. In de praktijk draagt daarvan de financieel kwetsbare partner de gevolgen.

AFM-aandachtspunt: kijkt de klant af van jouw advies, leg dit dan – inclusief de motivatie van de klant – vast in het dossier en in het adviesrapport. Een goede praktijk is om na verloop van tijd contact op te nemen en te vragen of de klant inmiddels actie heeft ondernomen.

@Jullie hebben aangegeven vooralsnog geen afspraken te willen vastleggen, omdat @motivatie. Wij hebben jullie gewezen op de hiervoor beschreven risico's en komen hier over @periode bij jullie op terug.

8. Wat te doen bij een (dreigende) relatiebeëindiging?

Overwegen jullie ooit uit elkaar te gaan, neem dan in een zo vroeg mogelijk stadium contact met ons op.. Wij brengen dan de actuele mogelijkheden in kaart: kan één van jullie de woning overnemen, wat betekent dat voor de hypotheek, de fiscaliteit en jullie beider inkomen, en welke afspraken moeten er worden gemaakt. Zo voorkomen jullie overhaaste beslissingen in een emotionele periode en behouden jullie regie over de financiële afwikkeling ten aanzien van de woning.

Deze paragraaf is gebaseerd op de modelparagraaf Relatiebeëindiging van De Scheidingsdeskundige (www.descheidingsdeskundige.nl).

Bronnen en verdere informatie

Voor aanvullende informatie over financiële, juridische en maatschappelijke aspecten van relatiebeëindiging:

WOMEN Inc.

WOMEN Inc. is een belangenorganisatie die zich al meer dan 20 jaar inzet voor een betere positie van vrouwen in Nederland, ook op financieel gebied.

Onderzoek Het Complete plaatje:

<https://www.womeninc.nl/rapporten/het-complete-plaatje/>

Programma Baas in eigen Portemonnee:

<https://womeninc.nl/campagne/baas-in-eigen-portemonnee/>

De Scheidingsdeskundige

De Scheidingsdeskundige biedt al ruim 10 jaar praktijkondersteuning aan professionals die betrokken zijn bij scheidingen.

Opleidingen:

<https://www.descheidingsdeskundige.nl/opleidingen>

Publicaties:

<https://www.descheidingsdeskundige.nl/publicaties>

AFM

AFM

Vernieuwde leidraad hypotheekadvisering

<https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2026/apr/sb-leidraad-hypotheekadvisering>

Colofon

Relatiebeëindiging als vast onderdeel van financieel advies

Praktische gids voor financieel adviseurs

Een publicatie van Stichting WOMEN Inc. en De Scheidingsdeskundige.

Aan deze uitgave werkten mee:

WOMEN Inc.:

Saskia de Hoog (specialist redactie & onderzoek)

Danielle Selak (eindredactie)

Lola Verkuil (projectleider)

Joline Heusinkveld (programmamanager)

Natasha Tastachova (grafisch ontwerper)

Met dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze publicatie, in het bijzonder Jasper Horsthuis en Jacqueline van der Vorm van De Scheidingsdeskundige, en financieel adviseurs Annelies Ruiterkamp-Bekman en Sana Barzancha.

Deze praktische gids is mogelijk gemaakt met steun van Vereniging Aegon.

Koivistokade 54 III
1013 BB Amsterdam
T: 020 788 42 31
E: info@womeninc.nl
www.womeninc.nl

© WOMEN Inc. 2026

